

ONDERZOEK DOOR

HEMBYSE ARCHEOLOGIE :

Roeselare, Diksmuidsesteenweg 386-388

Voorliggend document is een:

Historisch/archeologisch onderzoek	☐
Verslag van resultaten	☒
Aanvraag toelating vooronderzoek	☐
Aanvraag onderzoek i.k.v. wetenschappelijke vraagstelling	☐
Programma van Maatregelen	☐
Archeologierapport	☐
Eindrapport	☐
Privacyfiche (enkel AOE)	☐
Ander:	☐

MAATREGELEN :

zie PVM

©Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

INHOUDSOPGAVE

1	Administratieve gegevens.....	3
1.1	Situering van het onderzoeksgebied.....	3
1.2	Projectcodes of ID nummers.....	5
1.3	Betrokken actoren.....	6
1.4	Bewaring van de data	7
2	Staat van het onderzoeksgebied	8
2.1	Afbakening	8
2.2	Geplande toestand.....	9
2.2.1	Originele gewestplan	9
2.2.2	RUP/PRUP/BPA ?	11
2.2.3	Beschrijving geplande werken.....	12
2.2.3.1	Algemene beschrijving.....	12
2.2.3.2	Impact van de geplande werken	14
2.3	Bestaande toestand.....	14
2.3.1	Gekarteerd landgebruik.....	14
2.3.2	Gekarteerde bodembedekking.....	16
2.3.3	Plaatsbezoek	17
2.4	Het archeologietraject.....	18
2.4.1	Beslissingsboom	18
2.4.2	Onderzoeksopdracht.....	19
3	Doorslaggevende aspecten.....	21
3.1	Toen het nog akkerland was	21
3.2	Bebouwing van de site	23
3.3	Impact op de bodem en de archeologische resten	25
3.3.1	Archeologisch onderzoek	25
3.3.2	Boringen	27
4	Dataset en waardering	30
4.1	Bestaande data.....	30
4.2	Ontbrekende data	31
4.3	Waardering	32
4.4	Advieszone GGA	34
5	Literatuuroverzicht	35
5.1	Naslagwerken	35
5.2	Online bronnen	36
6	Lijst van figuren.....	37

1 Administratieve gegevens

1.1 Situering van het onderzoeksgebied

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Roeselare	
Deelgemeente		
Straat en straatnummer	Diksmuidsesteenweg 386-388	
Lambert 72-coördinaten	N	X:61169,746xY:183064,388m
	Z	X:61128,721xY:182946,836m
Perceelsoppervlakte	6563,67m ²	0,65 ha
Oppervlakte bodemingreep	100%	
60258 60858 61458 183473 182873 182273 HEMBYSE - 2024 B80 - Aanmaakdatum 16/02/2024 - Plan nr. 001 - Onderwerp: topografische situering Diksmuidsesteenweg 310 meter Afdrukschaal (A5) 1:10.000		
Kadastrale situering	Afdeling	4
	Sectie	D
	Percelen	1358B; 772R; 771W; 771G2; 771H2; 771C2

610326109261152 183060183000182940 HEMBYSE - 2024 B80 - Aanmaakdatum: 16/02/2024 - Plan nr. 002 - Onderwerp: kadastrale situering 30 meter Afdrukschaal (A5) 1:1.000 X-Y, meters (metric). Coordinate system: België, Lambert 1972.	
Datum van toekenning van de onderzoeksopdracht aan Hembyse bv	1 februari 2024
Situering van de opdracht binnen het archeologietraject	Archeologienota met beperkte samenstelling
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.
Opgemaakt volgens :	De Code van Goede Praktijk (hierna: CGP) voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en voor het gebruik van metaaldetectoren, werd op 11 december 2015 door de bevoegde minister vastgesteld. Sinds 1 april 2016 vervangt de Code van Goede Praktijk definitief de archeologische Minimumnormen. Sinds 1 april 2019 geldt versie 4.0 van de Code.
Duur van de opdracht	1 werkdag
Kostprijs van de opdracht (enkel zichtbaar in privacyfiche)	

1.2 Projectcodes of ID nummers

	Projectcode	ID nummer
Bureaustudie (ifv verkaveling)		
Bureaustudie (ifv sloop)		
Bureaustudie (ifv stedenbouw)	2024 B 80	
Landschappelijk bodemonderzoek		
Verkennde boringen		
Waarderende boringen		
Prospectie met ingreep in de bodem		
Opgraving		
Interne projectsigle Hembyse BV	ROE-DIK	

1.3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse BV (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
Veldwerkleider	Bart De Smaele	
Assistent-archeoloog/archeologen		
Aardkundige, assistent-aardkundige	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
CTE-deskundige en erkend metaaldetectorist	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
Andere (regio)specialisten		
Initiatiefnemer en zakelijkrechthouder (enkel zichtbaar in de privacyfiche)		
	Privaatrechtelijk	☒
	Publiekrechtelijk	☐
Omgevingsvergunning(en):	Verkaveling van gronden (verkaveling)	☐
	Verkaveling van gronden (sloop)	☐
	Stedenbouwkundige handelingen (slopen)	☒
	Stedenbouwkundige handelingen (bouwen)	☒
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed, Werkgebied: WA2	☒
	Onroerenderfgoedgemeente: Stad Roeselare	☒
	IOED: RADAR	☒

1.4 Bewaring van de data

Plaats en jaar van uitgave	Gentbrugge, 2024
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	324
Bibliografische referentie	De Smaele B. & Pieters H., 2024. <i>Archeologienota naar aanleiding van de ontwikkeling van de site Diksmuidsesteenweg 386-388 te Roeselare</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 324, Gentbrugge.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bewaring archeologisch ensemble	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Gebruiker van het archeologisch ensemble	Hembyse BV Vogelhoekstraat 25A 9050 Gentbrugge
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	geen depot
Foto's, plannen en tekeningen	©Hembyse BV, tenzij anders beschreven

2 Staat van het onderzoeksgebied

2.1 Afbakening

Na het toekennen van de uitvoering van de onderzoeksopdracht aan Hembyse Archeologie is de eerste stap het bepalen van de exacte afbakening waarbinnen het desbetreffende onderzoek dient te worden uitgevoerd. De cartografische weergave daarvan kan worden teruggevonden in de administratieve fiche. De werkelijke staat (niet alleen stoffelijk, maar ook wat betreft eigendom, pachtovereenkomsten, uitvoeringstermijnen, financiële implicaties, enz.) van het onderzoeksgebied is immers één van de parameters op basis waarvan het correcte archeologietraject wordt bepaald (zie verder).

Het onderzoeksgebied is een (op kaart) afgebakend geheel, waarbij de afbakening op basis van een aantal parameters gebeurt is. Het onderzoek spitst zich toe op alle data binnen dit afgebakende geheel, maar in functie van de specifieke data-assessment (bijvoorbeeld landschappelijke of historische data) worden ook gegevens buiten dit geheel in rekening gebracht.

Het onderzoeksgebied is middels een polygoon (shapefile: *.shp-bestandsformaat, opgemaakt het GIS-platform ArcGIS), afgebakend op basis van de kadastrale kaart en/of het GRB, tenzij anders beschreven.

8

Terminologie: het is belangrijk om te weten dat:

- het “onderzoeksgebied” is het specifieke geheel binnen deze afbakening.
- de “onderzoekszone” is het ruimere regionale kader waarbinnen data ingezameld wordt, dit kader varieert van onderzoeksgebied tot onderzoeksgebied.
- het “projectgebied” is het deel van het “onderzoeksgebied” waarbinnen de initiatiefnemer de geplande werken wil laten plaatsvinden.

Deze terminologie wordt niet gespecificeerd in de CGP en is dus niet bindend.

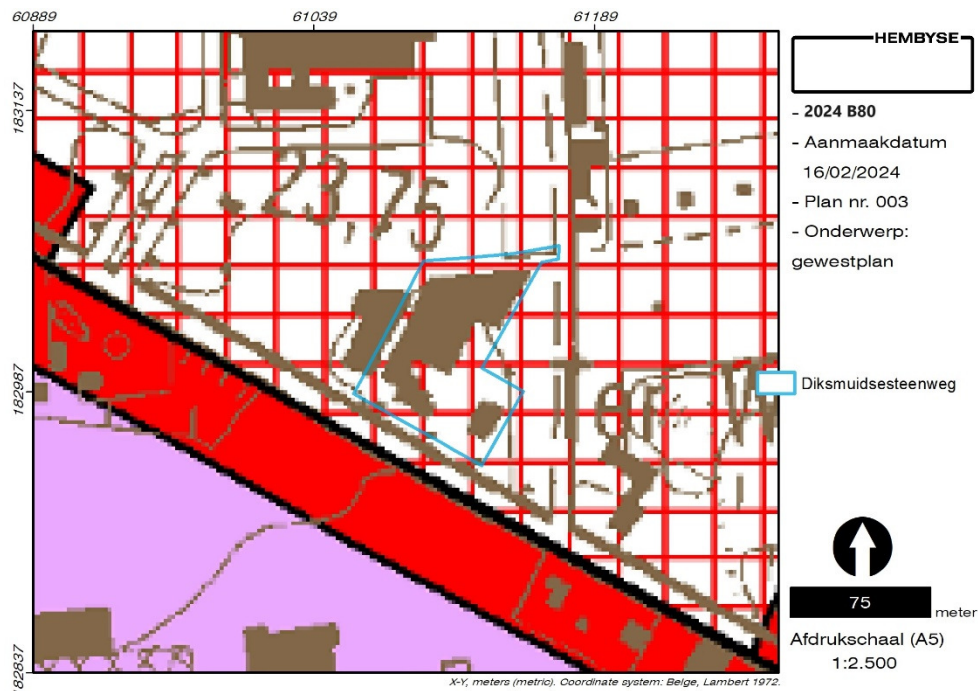
2.2 Geplande toestand

Binnen dit afgebakende onderzoeksgebied wordt een nieuwe ontwikkeling gepland, die gebonden is aan een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden of voor het uitvoeren van stedenbouwkundige handelingen. De mogelijkheden tot ontwikkeling van een welbepaald gebied zijn beperkt door de ruimtelijke verordenende plannen, die vanaf de jaren 1960 van de 20^e eeuw opgemaakt zijn om de ongebreidelde aanwas van gebouwen en de inname van de open ruimte te structureren.

In 1962 werd via de "Wet op de Stedebouw" beslist tot de opmaak van een nationaal plan, streekplannen en gewestplannen. De gewestplannen zouden waar nodig aangepast en verder gedetailleerd kunnen worden door algemene plannen van aanleg (APA) en bijzondere plannen van aanleg (BPA). Er werden 48 afzonderlijke plangewesten aangewezen en hoewel meestal wordt gesproken over "het gewestplan", bestaat het in realiteit dus uit verschillende deelplannen, die elk afzonderlijk werden goedgekeurd tussen 1976 en 1980.

2.2.1 Originele gewestplan

Het onderzoeksgebied waarvoor een archeologienota dient te worden opgemaakt bevindt zich in het Vlaamse Gewest, stad Roeselare, aan de Diksmuidsesteenweg 386-388. Dit gebied bevindt zich volgens het originele gewestplan Roeselare - Tielt volledig binnen een woonuitbreidingsgebied. Dit heeft zijn invloed op het archeologietraject (cf. infra).

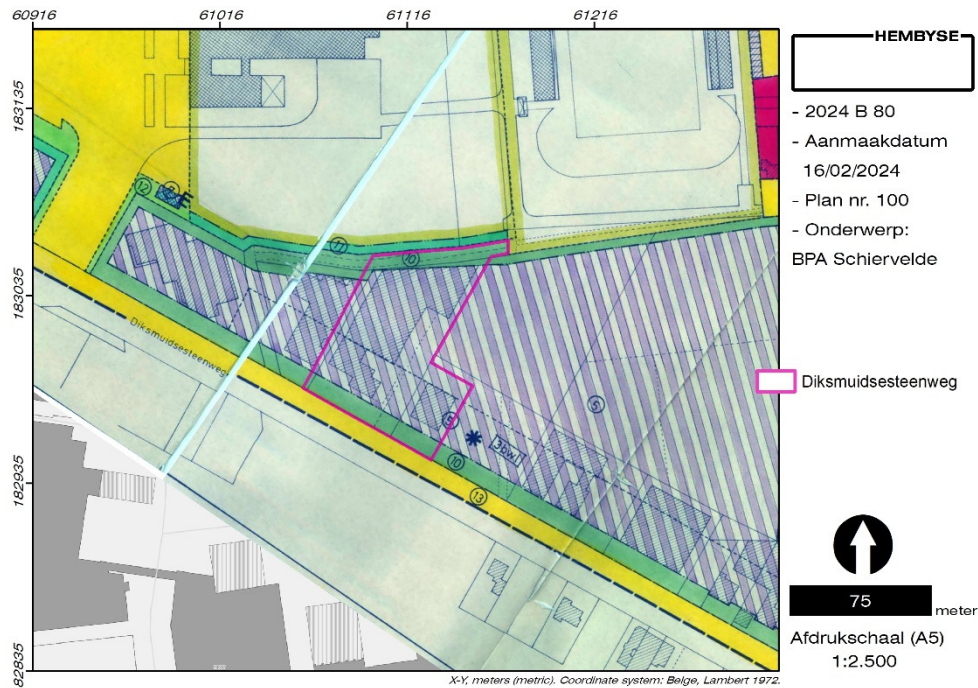
Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het originele gewestplan.

Het gewestplan is een verouderd planningsinstrument dat van kracht is op die plekken waar het niet vervangen werd door een nieuwer plan. De meest recente gewestplannen dateren van het jaar 2000. Hierna zijn de bestemmingen van het gewestplan op vele plaatsen gewijzigd door de opmaak van ruimtelijke en provinciale uitvoeringsplannen en bijzondere plannen van aanleg.

2.2.2

RUP/PRUP/BPA ?

Het digitaal beschikbare gewestplan is echter enkel geschikt voor een gebruik op middenschallig niveau. In het verleden werden bestemmingsplannen aangemaakt om het oude gewestplan te verfijnen. In 1993 werd het BPA Schiervelde opgesteld, waarbij het onderzoeksgebied gekarteerd wordt als een bedrijvenzone voor KMO's.

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het originele gewestplan.

Zowel langs de noordelijke als langs de zuidelijke grens van het onderzoeksgebied is sprake van een strook die wordt ingekleurd als een bouwvrije zone. Bijgevolg is sprake van een bestemmingswijziging, wat zijn invloed heeft op het archeologietraject.

2.2.3

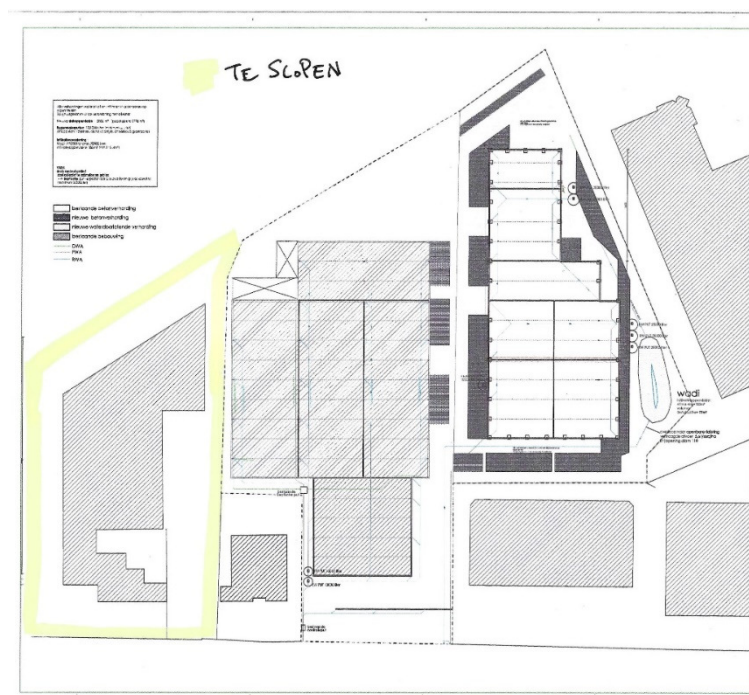
Beschrijving geplande werken

2.2.3.1

Algemene beschrijving

Binnen het kader van de ruimtelijke bestemming van het onderzoeksgebied wenst de initiatiefnemer binnen het onderzoeksgebied een nieuwe ontwikkeling te realiseren. Dit verloopt in verschillende fasen:

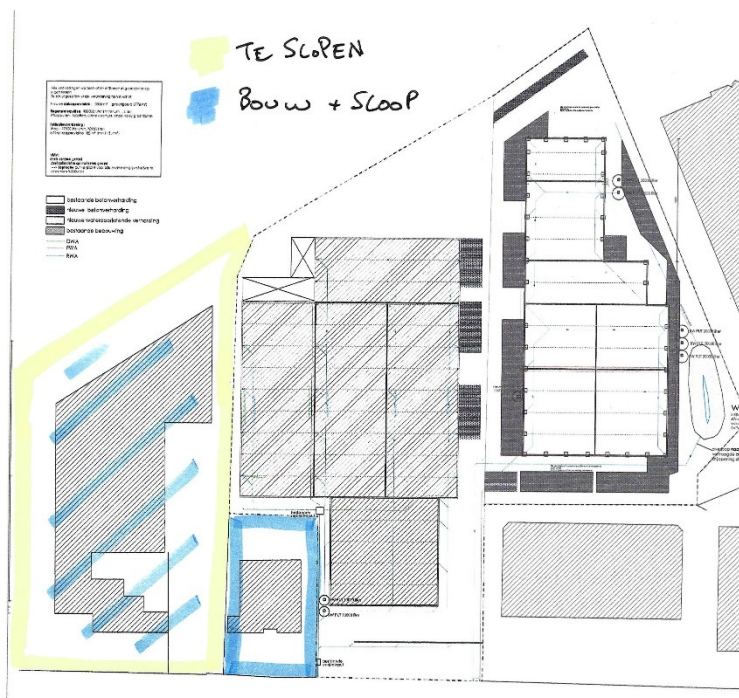
1. Hiervoor dient echter in eerste instantie de bestaande bebouwing gesloopt te worden. Deze archeologienota kadert dan ook in eerste instantie binnen de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het slopen van gebouwen (gele contour).

Figuur 3. Inplantingsplan van de te slopen gebouwen in de eerste fase.

Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat het bestaande bankfiliaal in de zuidoostelijke hoek heden niet gesloopt wordt.

2. In een volgende fase wordt na de sloop een vergunning aangevraagd voor de bouw van KMO en *Build-to-suit* op het reeds gesloopte deel van de site (gele contour). In dezelfde vergunningsaanvraag wordt ook de sloop van het bankfiliaal (blauwe contour) aangevraagd.

Figuur 4. Inplantingsplan van de te ontwikkelen zone en de te slopen gebouwen in de tweede fase.

Aangezien er sprake is van volledig verstoorde bodems (cf. infra), is een impactanalyse in functie van archeologische resten voor de geplande sloop- en bouwwerken op de volledige site niet noodzakelijk: er wordt uitgegaan van een integrale bestaande bodemverstoring; hierdoor is de huidige archeologienota bruikbaar voor elke vergunningsaanvraag (sloop en bouw), zo lang het gebied nog niet is opgenomen in de GGA (cf. infra).

Er is bijgevolg sprake van een bodemingreep van 5406,786, ofwel 82% van het onderzoeksgebied. Er dient echter opgemerkt te worden dat de geplande bodemingreep plaatsvindt in reeds verstoorde bodem (cf. infra).

2.3 Bestaande toestand

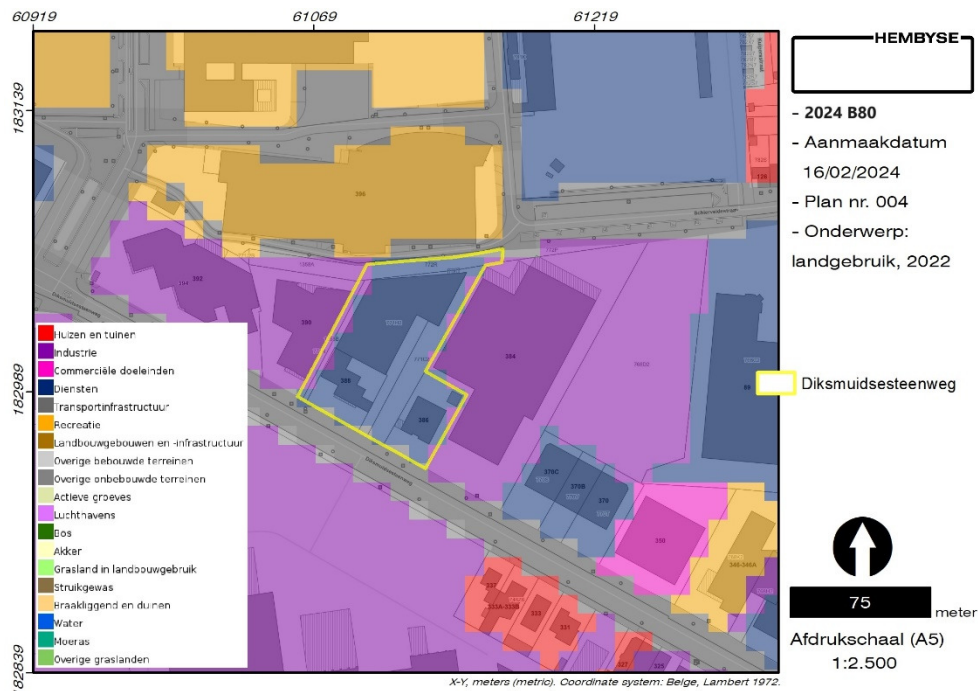
De gekarteerde bestaande toestand van het onderzoeksgebied is niet alleen een vereist onderdeel van de archeologienota, maar is ook het uitgangspunt voor het bepalen van het correcte archeologietraject. De stoffelijke eigenschappen van het onderzoeksgebied bepalen de meerdere of mindere mate waarin een volledig archeologisch onderzoek mogelijk is. Om de bestaande toestand vast te stellen, dient in eerste instantie kaartmateriaal te worden geraadpleegd, maar indien mogelijk ook het afstappen van het terrein te worden uitgevoerd.

2.3.1 Gekarteerd landgebruik

De huidige stoffelijke situatie van het onderzoeksgebied dient te worden onderzocht om het archeologietraject correct te bepalen. Met andere woorden: welke impact heeft het huidige (meest recente kartering is 2022) bodemgebruik op het archeologietraject ?

Op deze bodemgebruiksk kaart wordt het onderzoeksgebied ingekleurd als zones in gebruik als:

- ♠ diensten.

Figuur 5. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruiksbestand/landgebruik van de regio (2022).

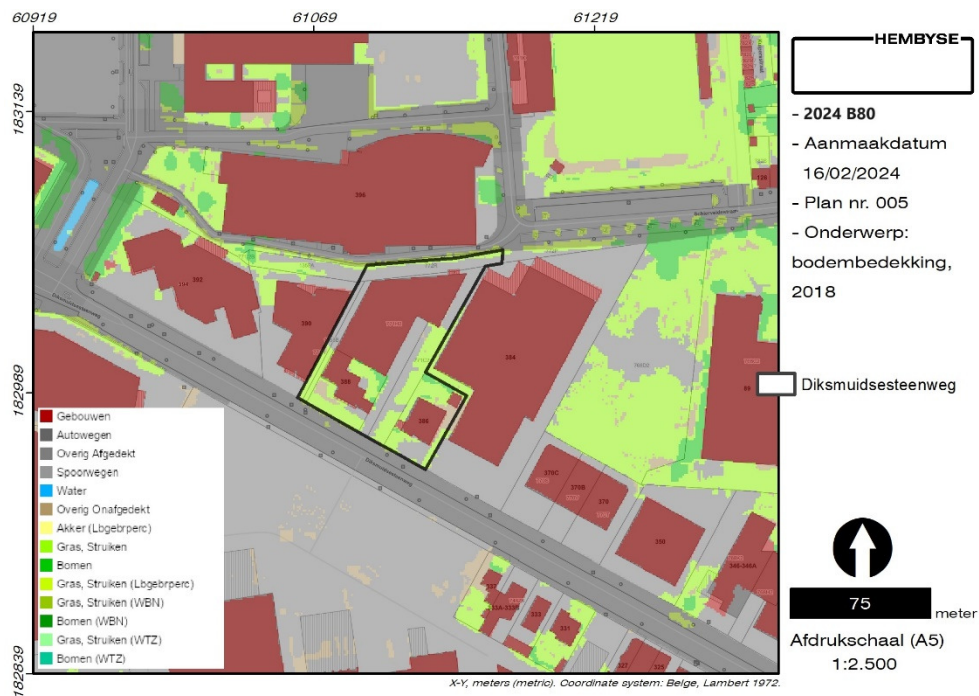
De impact op het archeologietraject is dat het onderzoeksgebied heden niet beschikbaar is voor een archeologisch (voor)onderzoek: er is immers sprake van gebouwen en verhardingen. Hierdoor is een regulier archeologietraject, *indien* zou blijken dat veldwerken noodzakelijk zijn, niet mogelijk.

Op de bodembedekkingskaart voor Vlaanderen wordt het onderzoeksgebied iets nauwkeuriger gekarteerd.

2.3.2

Gekarteerde bodembedekking

Op de bodembedekkingskaart is de 21^e-eeuwse situatie grafisch weergegeven, weliswaar op een meer gedetailleerde en bijgevolg meer accurate manier. Deze kaart geeft weer op welke manier de bodem afgedekt is.

Figuur 6. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodembedekkingsbestand uit 2018.

Een groot deel van het terrein wordt gekarteerd als “gebouwen” en “overig afgedekt”, dit slaat meestal op zones die verhard zijn met steenslag, zoals parkings. Er is ook sprake van groenzones met gras en struiken rondom de gebouwen.

2.3.3

Plaatsbezoek

Omwille van de termijn waarbinnen de archeologienota diende te worden opgemaakt, was een plaatsbezoek niet mogelijk. Een groot deel van het gebied is bovendien nog in gebruik en niet toegankelijk.

Figuur 7. Zicht op het onderzoeksgebied (google street view).

Op basis van de overige data (kaartmateriaal, luchtfoto's, SOP) kan worden besloten dat er sprake is van een reeds volledig bebouwd en verhard terrein.

2.4 Het archeologietraject

2.4.1 Beslissingsboom

Op basis van voorgaande parameters kan het archeologietraject worden bepaald. Dit gebeurt op basis van de “*Beslissingsboom voor verplicht archeologisch onderzoek bij het aanvragen of verlenen van vergunningen*”. In dit geval zijn de “*Criteria bij een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden*” van toepassing:

Er is een omgevingsvergunning vereist/met vergunningsplichtige bodemingreep/niet binnen een GGA/buiten het gabarit van bestaande lijninfrastructuur/niet in beschermde archeologische site/niet binnen VAZ/perceelsoppervlakte is groter dan 3000m²/vergunningsplichtige bodemingreep is groter dan 1000m²/geen lijninfrastructuur en aanhorigheden/niet binnen woon- of recreatiegebied/aanvrager privaatrechtelijk/vergunningsplichtige bodemingreep is groter dan 5000m²/niet gelegen in agrarisch gebied

⇒ **Een archeologienota is noodzakelijk**

De opmaak van de noodzakelijke archeologienota kan ofwel in een regulier, ofwel in een uitgesteld archeologietraject gebeuren.

Het reguliere archeologietraject bestaat uit 1. een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem en indien noodzakelijk 2. een vooronderzoek met ingreep in de bodem.

1. Een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bestaat uit een bureauonderzoek en indien noodzakelijk niet-intrusief vooronderzoek op terrein (terreininspectie, controleboringen, ...).
2. Een vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat uit één of meerdere intrusieve vooronderzoeken.

Op basis van de bestaande toestand is het mogelijk om een archeologienota met beperkte samenstelling op te maken, op basis van het criterium (doorslaggevende aspect) dat met aantoonbare zekerheid aangeeft dat:

- er met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
- de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
- verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn.

Op basis hiervan kan ook de huidige onderzoeksopdracht worden gedefinieerd.

2.4.2 Onderzoeksopdracht

Op basis van het afgebakende archeologietraject en de situering binnen dit archeologietraject is de huidige opdracht voor de onderzoekers van Hembyse Archeologie het opmaken van:

19

Bureaustudie/historisch onderzoek	☒
Landschappelijke boringen	☐
Verkenkende en waarderende boringen	☐
Proefput in functie van steentijdsites	☐
Metaaldetectie/geofysisch onderzoek	☐
Veldkartering	☐
Proefsleuven/proefputtenonderzoek	☐
Vlakdekkende opgraving	☐
Andere: controleboringen	☐

Dit onderzoek of de combinatie van onderzoeken is een assessment van data, dat leidt tot een archeologische waardering van het onderzoeksgebied en een confrontatie met de geplande werken, waardoor een programma van maatregelen kan worden opgemaakt.

Het bereiken van dit onderzoeksdoel, het genereren van data en het opleveren van de onderzoeksdata, gebeurt strikt volgens het door AOE uitgestippeld methodologisch kader. Het archeologisch onderzoek in zijn geheel, hier benoemd als de “onderzoeksopdracht”, dient te voldoen aan het kader van basisvoorschriften die in de Code van Goede Praktijk (verder: CGP) zijn beschreven. De *“CGP voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren”* wordt gaandeweg aangepast en vernieuwd, waarbij dient te worden vermeld dat in dit dossier gebruikt gemaakt wordt van de vigerende versie van de CGP op het moment van gunning van de opdracht, tenzij anders beschreven.

Conform de CGP worden ook onderzoeksvragen geformuleerd, die in de waardering van het onderzoeksgebied en de daarbinnen al dan niet aangetroffen archeologische sites, worden beantwoord.

In functie van een archeologienota met beperkte samenstelling is er slechts één onderzoeksvraag:

1. *Wat zijn de doorslaggevende elementen die aantonen dat de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling zinvol is ?*

20

Zoals altijd is de theorie eenvoudiger dan de praktijk en in die zin is een afwijking op de theorie ook het meest interessante. De CGP document is immers opgesteld om een realistisch werkinstrument te zijn waarop afwijkingen mogelijk moeten zijn. De meeste afwijkingen blijken pas noodzakelijk tijdens de uitvoering van een prospectie met ingreep in de bodem, er moet dus steeds een “speelruimte” tussen de theorie en de praktijk indachtig worden gehouden. Alle afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk, de geldende wettelijke basis voor het uitvoeren van archeologisch onderzoek in Vlaanderen, moeten echter wel worden gemeld en gemotiveerd.

Zijn er in het huidige onderzoek afwijkingen op de CGP noodzakelijk geweest ?	JA ☐	NEE ☒
---	--------------------------------	--

Motiveer indien nodig:

Opgelet: data die niet relevant zijn voor de waardering van het huidige onderzoeksgebied worden niet in dit dossier opgenomen, tenzij anders vermeld.

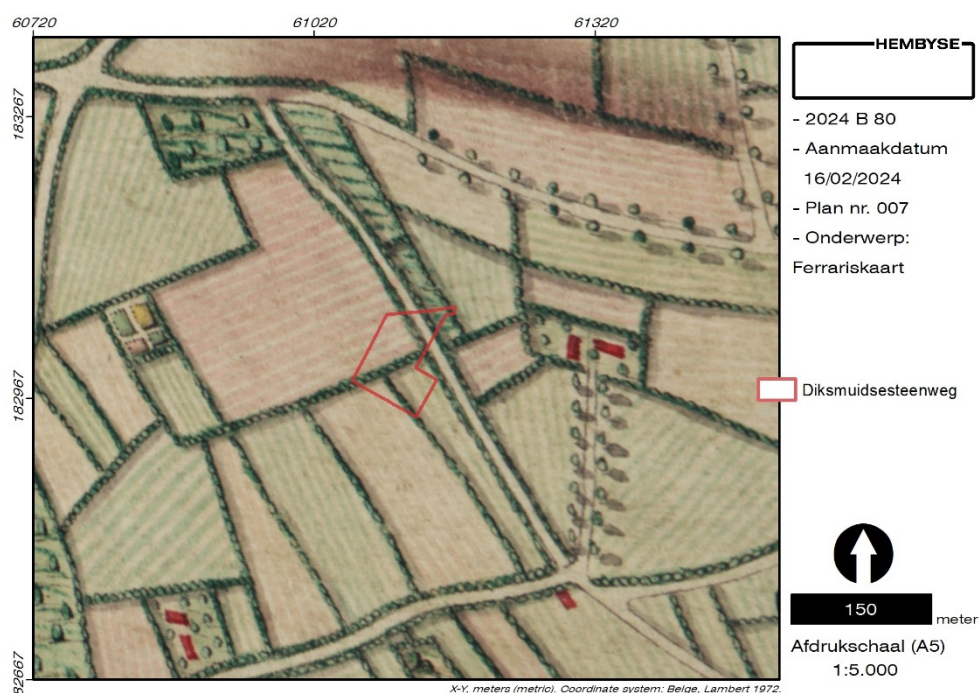
3 Doorslaggevende aspecten

De kans om binnen het onderzoeksgebied archeologische relictten met enig potentieel tot kennisvermeerdering aan te treffen, wordt beschouwd als onbestaand, omwille van het feit dat er sprake is van een sterk verstoord bodemarchief.

Enige motivatie is toch noodzakelijk en in het kader van de archeologienota met beperkte samenstelling wordt deze huidige situatie uitgediept. Dit kan gebeuren middels een selectie van historische, bodemkundige of andere gegevens.

3.1 Toen het nog akkerland was

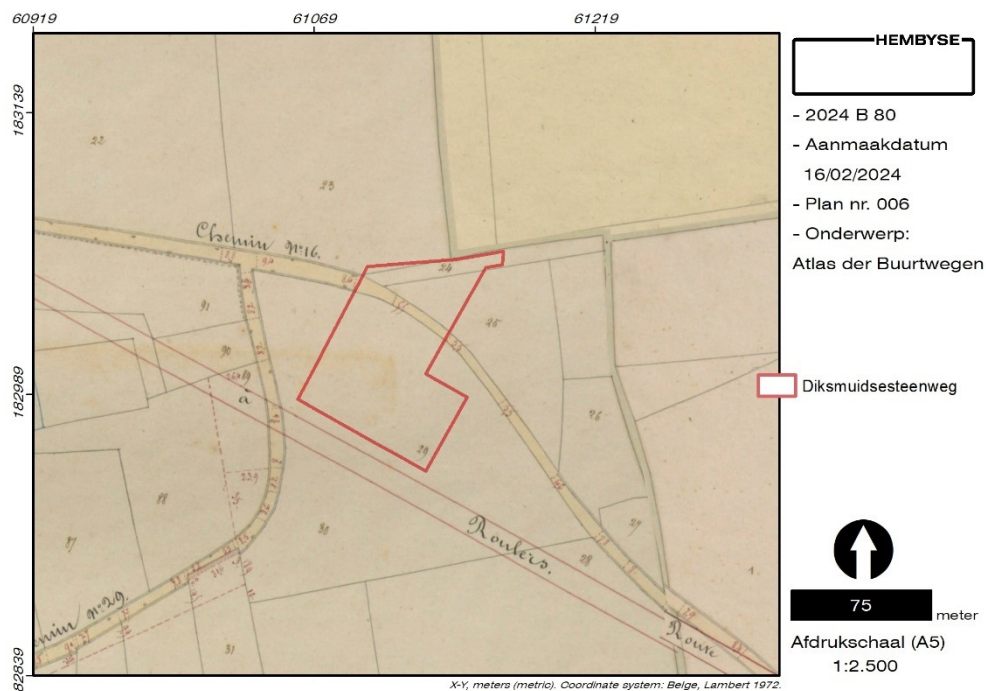
Op de Atlas van Ferraris ligt het onderzoeksgebied volledig in een agrarisch gebied: in het noorden is sprake van een moerassige strook grond, centraal is sprake van een met bomen afgezoomde landweg en in het zuiden is sprake van akkerland.

Figuur 8. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kaart van Ferraris.

Deze akkers en landwegen behoren tot het agrarische gebied ten zuiden van de Mandel, een situatie die mogelijk al tot de Middeleeuwen teruggaat. De voornoemde landweg loopt dwars door het onderzoeksgebied.

Dit komt terug op de Vandermaelenkaart en de Atlas der Buurtwegen, waarop dit meer gedetailleerd is weergegeven. De “Chemin nr. 16” loopt dwars door het onderzoeksgebied en ook perceel 24 (in het noorden) gaat terug op een ouder wegtracé, zoals herkenbaar op de Vandermaelenkaart. Dit is het huidige perceel 772R.

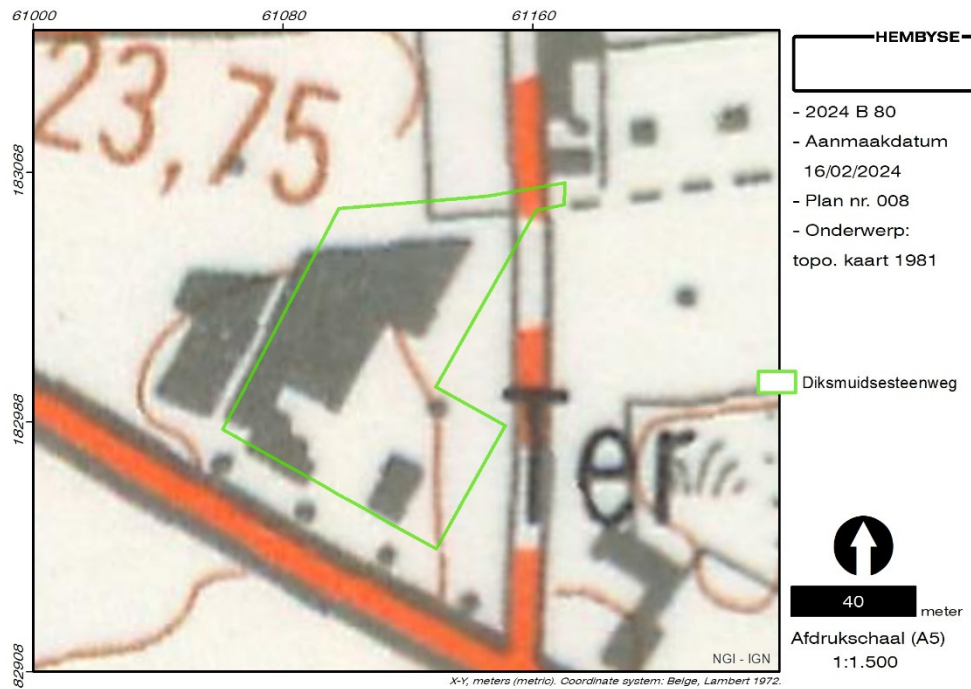
Figuur 9. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen.

Het onderzoeksgebied zelf is volledig onbebouwd. Op basis van de Ferrariskaart kan worden verondersteld dat het noordelijke deel een nat gebied (grasland ?) was en het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied in gebruik was als akkerland.

Ten zuiden van het huidige onderzoeksgebied verschijnt op de Atlas der Buurtwegen ook het tracé van de latere Diksmuidsesteenweg, hier gekarteerd als “Route de Dixmude à Roulers”.

3.2 Bebouwing van de site

Na de Tweede Wereldoorlog begint de transitie van een economie gericht op landbouw naar een economie gericht op KMO en industrie. Het terrein wordt afgegraven en er worden een loods en een woning gebouwd. Op de topografische kaart uit 1981 verschijnt de bebouwing, grotendeels zoals deze heden nog aanwezig is.

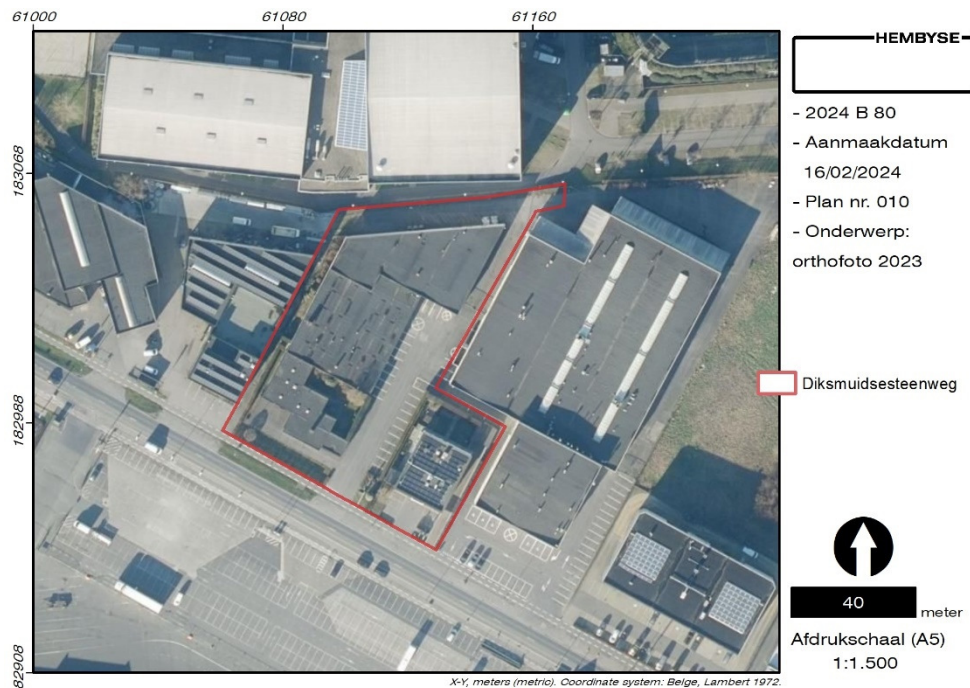
Figuur 10. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1981.

Ook op de orthofoto uit 1990 is deze situatie al herkenbaar. Op de orthofoto uit 1971 is nog een akkerland herkenbaar.

Figuur 11. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto uit 1990.

Het nummer 388 (gebouw 5 in het SOP, zie bijlage) behelst een woning met achterliggende loodsen. Dit blijft sinds de oprichting van de gebouwen tot op heden nagenoeg dezelfde situatie.

Figuur 12. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto uit 2023.

De veronderstelling is dat de bouw van de loodsen, gebouwen en verhardingen een nefaste impact heeft gehad op de bodem en de daarin eventueel aanwezige archeologische relictten.

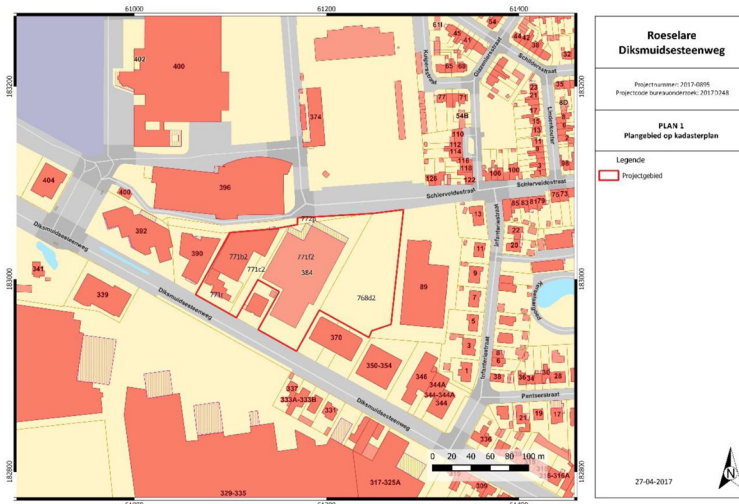
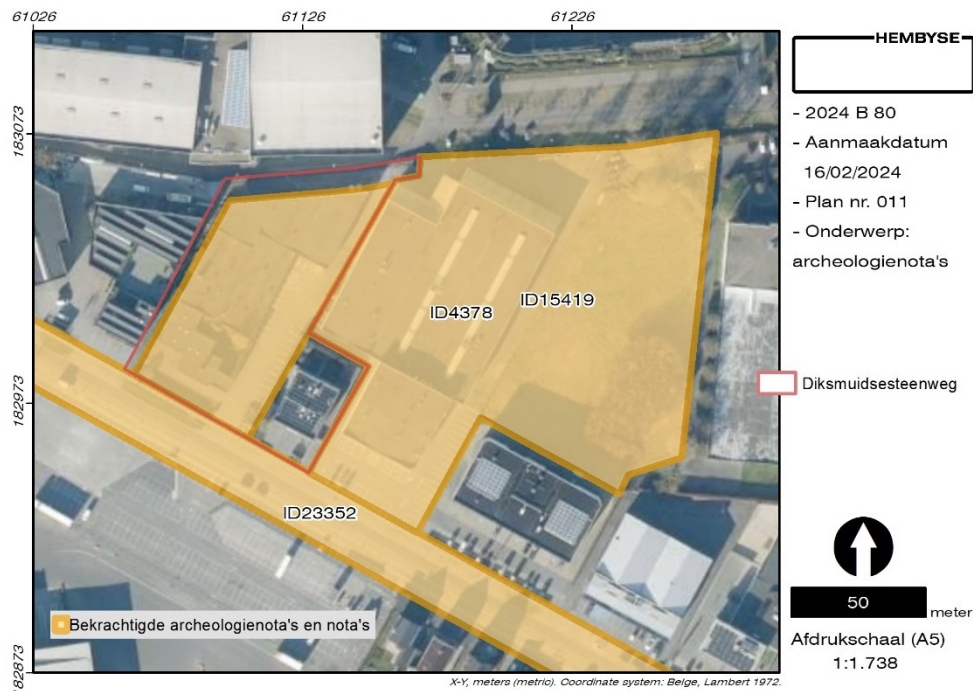
25

3.3 Impact op de bodem en de archeologische resten

Twee elementen zijn bepalend voor de vaststelling dat er geen archeologische resten in de bodem aanwezig kunnen zijn, namelijk het eerder uitgevoerde archeologisch onderzoek en de verschillende bodemonderzoeken.

3.3.1 Archeologisch onderzoek

Binnen een groot deel van het onderzoeksgebied is reeds sprake van een bekrachtigde archeologienota, ook voor het belendende gebied werd reeds een archeologienota opgemaakt. Beide documenten kaderen in de plannen voor de reconversie van de site. Ook het SOP is in dit kader opgemaakt.

Figuur 13. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de bekrachtigde archeologienota's en het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek.

De archeologienota met ID nummer 4378 door Annika Devroe is hierbij van het grootste belang, aangezien in dit document het huidige onderzoeksgebied de facto wordt vrijgegeven, op basis van de landschappelijke ligging en de bestaande verstoringen:

“Wanneer de resultaten van de boringen bekeken worden in functie van de toekomstige verstoringen kan vastgesteld worden dat de toekomstige werken in de meeste gevallen het archeologisch niveau niet zullen raken (indien deze nog aanwezig is). De boringen geven geen eenduidig beeld qua verstoringsdiepte waardoor op sommige plaatsen wel nog een onverstoord bodem verwacht kan worden. Aangezien dit slechts lokaal en verspreid over het terrein zal zijn, zou

bij bijkomend onderzoek geen globaal beeld bekomen worden waardoor het potentieel op kennisvermeerdering laag is. Kostenbaten gezien kan bijkomend archeologisch onderzoek dan ook niet verantwoord worden.”¹

De site moet dus beschouwd worden als onderzocht en vrijgegeven, maar deze is nog niet opgenomen in de GGA.

De archeologienota uit 2017 verwijst naar boringen op de site, waaruit niet overal en eenduidig een volledige verstoring van de bodem werd verondersteld. De boringen geven echter wel duidelijk een verstoring van de bodem aan, dieper dan het niveau waarop archeologische resten verwacht kunnen worden.

3.3.2 Boringen

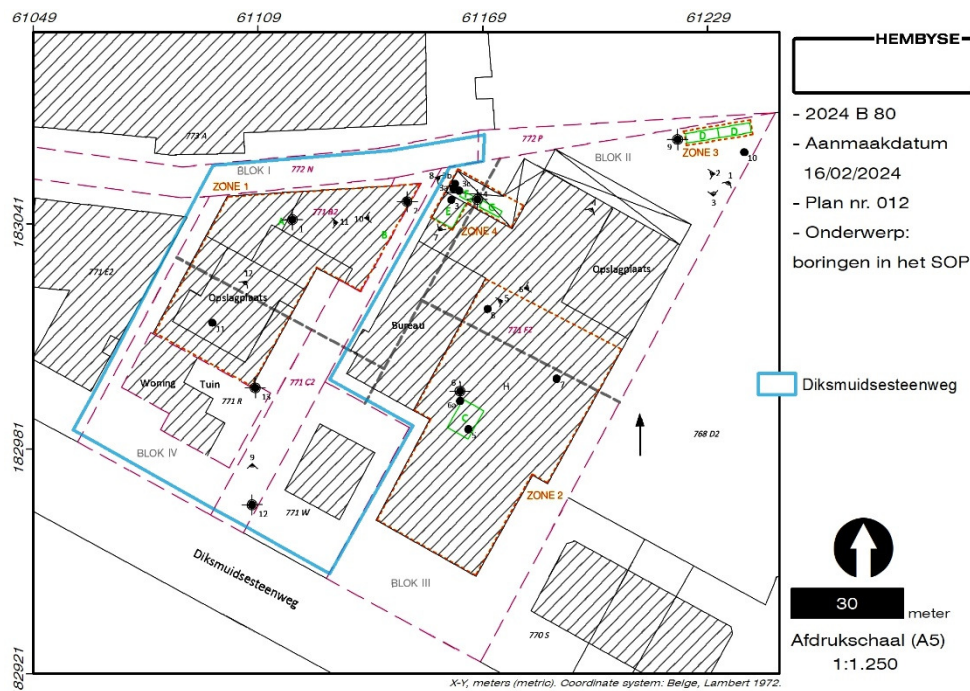
Het uitgangspunt voor een goede bewaring van archeologische resten in de bodem is minimaal een matige tot goede bewaring van de bodemhorizont(en) waarin archeologische resten kunnen voorkomen. Voor sporensites is dit gewoonlijk de bodemhorizonten binnen de 1^e meter vanaf het maaiveld, waarbij de teelaarde per standaard 30 centimeter diep is, met ondiepe ophogingen, verweringslagen en dergelijke meer tot circa 50 centimeter onder het maaiveld. Uitzonderingen zijn ongewone situaties waarbij de bodem willekeurig is afgedekt door slib, stuifzand, enzovoort.

Voor de bouw van moderne (vanaf 1950) loodsen en verhardingen wordt de teelaarde ALTIJD machinaal verwijderd, de teelaarde is enerzijds in het geheel niet draagkrachtig en anderzijds een waardevolle stof voor de landbouw. Bij de aanwezigheid van moderne loodsen en verhardingen kan dus met enige zekerheid worden aangenomen dat de teelaarde machinaal verwijderd is. Dit is in theorie 30 centimeter, waarbij archeologische sporen onder de verhardingen bewaard kunnen zijn (reductie van de bodem niet in rekening gebracht). Indien in de boringen een verstoring van méér dan 30 centimeter aangetoond wordt, dan kan met zekerheid gesteld worden dat niet alleen de teelaarde is afgegraven, maar dat ook de diepere bodemhorizonten waarin archeologische sporen zich kunnen manifesteren, verstoord zijn.

Dit indachtig kan teruggегреpen worden op de boringen die in functie van het OBO zijn uitgevoerd en in het SOP werden opgenomen. Het gaat om

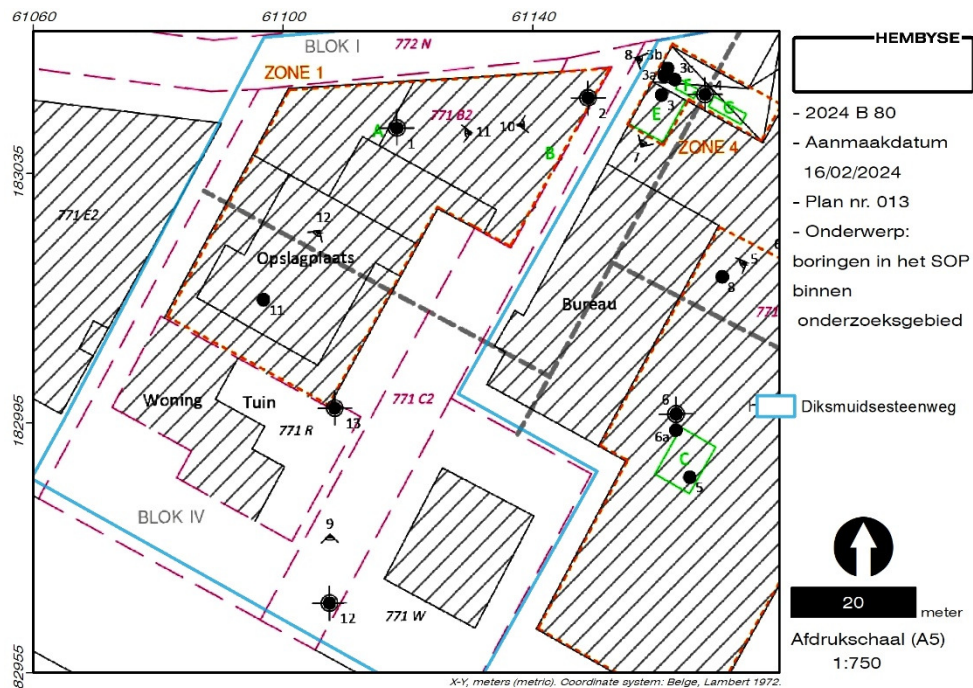
¹ Devroe 2017, pagina 23.

boringen op de volledige site, niet enkel binnen het huidige onderzoeksgebied.

Figuur 14. Situering van alle boringen in het SOP.

Alle boringen tonen een verstoring van de bodem, bestaande uit beton of asfalt tot 20 centimeter diepte; bij verhardingen is sprake van een onderliggend bed van steenslag. Voor de rest is sprake van een laag baksteenhoudend materiaal tot gemiddeld 80 centimeter diepte. Dit is indicatief voor het volledig afgraven van de teelaarde en het machinaal nivelleren van de site. Alle archeologische sporen tot 80 centimeter diepte zijn verstoord.

Figuur 15. Situering van alle boringen in het SOP, binnen het onderzoeksgebied.

Binnen het onderzoeksgebied is sprake van peilbuizen 1, 2, 12 en 13, alsook boring 11, waaruit blijkt dat onder de verhardingen (asfalt, beton, steenslag) een **laag baksteenhoudend sediment aanwezig is van 50 tot 100 centimeter onder het maaiveld**. Dit overschrijdt dus ruimschoots de diepte waarbinnen archeologische grondsporen kunnen voorkomen.

4 Dataset en waardering

4.1 Bestaande data

Het archeologietraject bestaat uit een aantal onderzoeksmethodes, waarvan is afgewogen of deze “mogelijk” (uitvoerbaar), “nuttig” (archeologisch relevant), “schadelijk” (schadelijk voor het archeologisch bodemarchief) en noodzakelijk (noodzakelijk voor de waardering van het archeologisch kennispotentieel) zijn.

Op basis van het uitgevoerde traject kunnen de reeds toegepaste methodes worden getoetst.

Bureauonderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☒	☒	☐	☒	☒

toelichting

Het bureauonderzoek heeft duidelijke aanwijzingen geboden voor de **afwezigheid** van archeologische sites.

Controleboringen	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
	☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

De bodem binnen het onderzoeksgebied is volledig bebouwd en verhard, controleboringen hebben weinig meerwaarde ten opzichte van de reeds uitgevoerde bodemonderzoeken.

Dit leidt tot de vraag: zijn deze methodes voldoende zodat een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de eventueel reeds gekende archeologische sporen mogelijk zijn ?

Antwoord: JA ☒ NEE ☐

Indien de dataset volledig is, kan deze aan de geplande werken worden getoetst en kan een beslissing genomen worden over de impact van de geplande werken.

Indien de dataset onvolledig is, worden in de volgende hoofdstukken verdere maatregelen getoetst.

4.2 Ontbrekende data

Indien de dataset onvolledig is, dient een afweging te worden gemaakt van mogelijke onderzoeksmethoden om de dataset te vervolledigen. Dit is dezelfde afweging als van de reeds toegepaste onderzoeksmethoden:

Geofysisch onderzoek

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Er zijn geen specifieke onderzoeksvragen die deze surveymethode noodzakelijk of nuttig maken.

Landschappelijke boringen

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☐	☐	☐	☐	☒

toelichting

De bodem binnen het onderzoeksgebied is volledig bebouwd en verhard, landschappelijke boringen hebben geen meerwaarde ten opzichte van de reeds uitgevoerde bodemonderzoeken.

Prospectie met ingreep in de bodem ifv sporensites (proefsleuven, proefputten)

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Er zijn met zekerheid geen bewaarde sporensites aanwezig.

Vlakdekkende opgraving

Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Uitgevoerd
☐	☐	☐	☐	☐

toelichting

Niet noodzakelijk.

Indien één of meerdere onderzoeksmethodes **noodzakelijk** zijn voor het vervolledigen van de archeologische dataset, worden deze in het programma van maatregelen besproken.

Te nemen
maatregelen: JA ☐ NEE ☒

Korte omschrijving:

VRIJGAVE VAN HET TERREIN EN OPNAME IN DE GGA.

4.3 Waardering

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel en een waardering van de archeologische sporen mogelijk is, kan ook een waardering van de site worden gedaan.

Indien een inschatting van het archeologisch kennispotentieel niet mogelijk is (onvoldoende data), dient de waardering te worden uitgesteld tot de dataset vervolledigd is.

Indien de site geen archeologisch kennispotentieel of potentieel op aanzienlijke archeologische kenniswinst bevat (door een totaal gebrek aan archeologische sporen en structuren), dan is de waarde van de site vanuit archeologisch standpunt uiteraard nul. Indien de site een aantal sporen en structuren bevat, dient het potentieel aan archeologische kenniswinst/kennisvermeerdering afgewogen te worden aan zowel de geplande werken als de maatschappelijke en economische investering die noodzakelijk is voor het bewaren van het archeologisch kennispotentieel.

Conform de CGP worden ook onderzoeksvragen geformuleerd, die in de waardering van het onderzoeksgebied en de daarbinnen al dan niet aangetroffen archeologische sites, worden beantwoord.

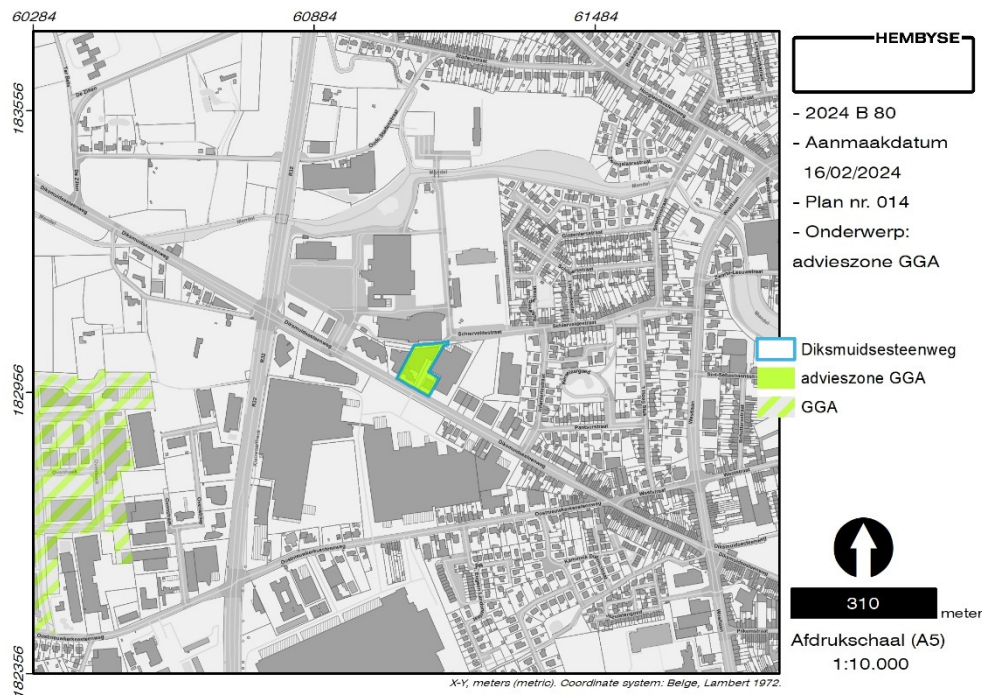
In functie van een archeologienota met beperkte samenstelling is er slechts één onderzoeksvraag:

2. Wat zijn de doorslaggevende elementen die aantonen dat de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling zinvol is ?

Het terrein is volledig verhard en bebouwd. Het grootste deel van het gebied is reeds door Annika Devroe vrijgegeven, op basis van haar onderzoek in 2017. Het bodemonderzoek, zoals opgenomen in het SOP, toont een verstoring van de bodem tot 1 meter onder maaiveld aan.

4.4 Advieszone GGA

Op basis van de archeologische dataset kan een deel van of het volledige onderzoeksgebied als GGA (“Gebied Geen Archeologie”) worden gekarteerd, *indien* is aangetoond dat er geen kans is op het aantreffen van goed bewaarde archeologische sites.

Figuur 16. Advieszone voor de opmaak van de GGA-kaart.

De advieszone hiervoor is in deze het volledige onderzoeksgebied.

5 Literatuuroverzicht

5.1 Naslagwerken

Antrop M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Code Van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

De Decker S. & Jansen I., 2023. *Richtlijn Archeologie versus munitieopsporing*, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

Devroe A., 2017. *Archeologienota – Verslag van Resultaten, Roeselare – Diksmuidsesteenweg*, Mechelen.

Dondeyne S., Vanierschot L., Langohr R., Van Ranst E. & Deckers J., 2015. *De grote bodemgroepen van Vlaanderen: Kenmerken van de “Reference Soil Groups” volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent in opdracht van Vlaamse Overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen.

Gysseling M., 1960. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*.

Van Ranst E. & Sys C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

5.2 Online bronnen

- <http://www.geopunt.be/>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://uurl.kbr.be>
- <https://www.cartesius.be/>
- http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE
- <https://geoplannen.omgeving.vlaanderen.be/roviewer/?t=7&m=1&category=2>
- www.geologievannederland.nl
- <https://belgica.kbr.be/>

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het originele gewestplan.	10
Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het originele gewestplan.	11
Figuur 3. Inplantingsplan van de te slopen gebouwen in de eerste fase.	12
Figuur 4. Inplantingsplan van de te ontwikkelen zone en de te slopen gebouwen in de tweede fase.	13
Figuur 5. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodemgebruiksbestand/landgebruik van de regio (2022).	15
Figuur 6. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van het bodembedekkingsbestand uit 2018.	16
Figuur 7. Zicht op het onderzoeksgebied (google street view).	17
Figuur 8. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kaart van Ferraris.	21
Figuur 9. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen.	22
Figuur 10. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart uit 1981.	23
Figuur 11. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto uit 1990.	24
Figuur 12. Situering van het onderzoeksgebied op de orthofoto uit 2023.	25
Figuur 13. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de bekrachtigde archeologienota's en het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek.	26
Figuur 14. Situering van alle boringen in het SOP.	28
Figuur 15. Situering van alle boringen in het SOP, binnen het onderzoeksgebied.	29
Figuur 16. Advieszone voor de opmaak van de GGA-kaart.	34

<i>Hembyse Archeologie is een handelsnaam van de in 2017 opgerichte vennootschap Hembyse BV.</i>	
<i>Maatschappelijke zetel:</i>	<i>Vogelhoekstraat 25A, 9050 Gentbrugge</i>
<i>BTW:</i>	<i>BE 0677.720.687</i>
<i>IBAN:</i>	<i>BE25890214307282</i>
<i>BIC:</i>	<i>VDSP BE 91</i>
<i>Telefoon:</i>	<i>0032 472 89 97 66</i>
<i>E-mail:</i>	<i>info@hembyse.net</i>
<i>Website:</i>	<i>www.hembyse.net</i>
<i>Sociale media:</i>	<i>https://www.facebook.com/HembyseArcheologie/</i>